

Aan de gemeenteraad van Heemstede,

p/a de griffier, Evert Bunt

Geachte leden van de gemeenteraad,

Als betrokken inwoner volg ik al enige tijd de besluitvorming rond besteding van de Eneco gelden door het gemeentebestuur. Het rapport van de rekenkamer d.d. 9 september 2023 was dan ook verhelderend maar heeft mij ook onaangenaam verrast.

De rekenkamer concludeert dat de wijze waarop de gelden tot nu zijn besteed niet de schoonheidsprijs verdient. Kortweg komt het erop neer dat er de afgelopen jaren raadsbreed nooit een zorgvuldige integrale afweging heeft plaatsgevonden van de doelen waaraan de gelden zou moeten worden besteed en er door de raad dus ook geen eigen uitgangspunten en/of criteria zijn opgesteld. Mede daardoor zijn het uitsluitend initiatieven van het college geweest waar tot op heden 21,8 mln. van de Eneco gelden aan is besteed. Daarnaast is het de rekenkamer opgevallen dat het overgrote deel van de gelden voor het Wegcategoriseringsplan (13,1 mln.) is bestemd, terwijl aanvankelijk de thema's energie en duurzaamheid prominenter bestedingsdoelen lijken te zijn geweest.

Ook concludeert de rekenkamer dat in de discussie over de besteding van de gelden burgers onvoldoende zijn betrokken. Er zijn geen initiatieven geweest vanuit de gemeente om actief ideeën van burgers op te halen en de gemeente heeft geen actieve opvolging gegeven aan het beperkte aantal voorstellen dat vanuit burgers is aangedragen. Ook is er niet actief gecommuniceerd over het bestedingsproces. Een opmerkelijk conclusie gezien het gegeven dat het juist de inwoners van de gemeente zijn die gezamenlijk de Eneco gelden hebben opgebracht.

De rekenkamer stelt vast dat de raad voor het resterend bedrag van 14,9 mln. nog geen besluit heeft genomen en doet voor de besteding daarvan de volgende aanbevelingen:

1. Besteed aandacht aan het besluitvormingsproces, zeker als het om een groot (eenmalig) bedrag gaat.
2. Geef als raad (dus niet het college) een duidelijk normenkader mee ten behoeve van de bestedingsdoelen en de criteria waaraan de mogelijke bestedingsdoelen moeten voldoen. En maak de afweging op basis van dit normenkader.
3. Betrek de burgers bij de mogelijke bestedingsdoelen van een dergelijk groot (eenmalig) bedrag.

In de vergadering van de gemeenteraad d.d. 29 februari 2024 is het rapport van de rekenkamer over de besluitvorming van de Eneco gelden behandeld. Daar is door de voltallige raad besloten uitvoering te geven aan bovenstaande drie aanbevelingen.

Inmiddels zijn we ruim zes weken verder en is mij niet duidelijk hoe en op welke termijn de raad deze aanbevelingen gaat uitvoeren. Hoe denken de fracties met elkaar een normenkader en criteria voor de bestedingsdoelen op te stellen? En wordt daarbij ook rekening gehouden met de beloften van de afzonderlijke politieke partijen uit de verkiezingsprogramma's en het coalitieakkoord met betrekking tot de Eneco gelden? (Bijlage 3)

En hoe worden de burgers bij dit proces betrokken? Gezien het amendement van het CDA heeft de raad er niet voor gekozen het college opdracht te geven een afzonderlijk participatieplan in werking te zetten voor de besteding van de resterende Eneco gelden. De vraag blijft open hoe de raad dan

wel de inwoners gaat betrekken bij het bepalen van de bestedingsdoelen. Deze hebben immers recht op betrokkenheid bij en transparantie over de wijze waarop het resterende bedrag van de Eneco gelden wordt besteed. Om de rekenkamer te citeren: *“Het gaat echter vooral om de (politieke) wil om serieus werk te maken van participatie.”* (Bijlage 2)

Van uw griffier heb ik begrepen dat de raad in de veronderstelling verkeert dat inmiddels voor het gehele bedrag van de Eneco gelden een bestemming is gevonden en dat het onderwerp daarmee zou zijn afgedaan. Dat dat niet juist is blijkt uit bijgevoegd memo met een overzicht van de stand Eneco gelden in de algemene reserve (Bijlage 3).

Met belangstelling zie ik uw antwoord tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Bijlage 1 Standpunten Heemstedse partijen t.a.v. besteding Eneco gelden.

Bijlage 2 Reactie Rekenkamer op bestuurlijk wederhoor

Bijlage 3 Overzicht Stand Eneco gelden in de algemene reserve

Bijlage 3

Standpunten Heemstedse partijen t.a.v. besteding Eneco gelden.

VVD:

Investeren we (delen van) de Eneco-gelden financieel duurzaam met meetbaar toekomstig rendement en lossen we zoveel mogelijk schulden af.

HBB:

Dat komt omdat we de afgelopen jaren onze Eneco aandelen hebben verkocht. De opbrengst willen we ten goede laten komen aan onze inwoners in de vorm van betere voorzieningen of lagere belastingen.

D66:

Mogelijke nieuwbouw gebeurt 'gasloos' maar bij bestaande woningen ligt de focus op eerst isoleren. Wij onderzoeken actief innovatieve toepassingen zoals geo-, rio- en aquathermie als warmtebronnen. Deze energiemaatregelen worden bij voorkeur bekostigd vanuit de Eneco gelden zolang er geen rijks gelden beschikbaar zijn.

Groen Links:

Zegt niets over bestemming Eneco gelden

CDA:

Heemstede heeft de aandelen Eneco verkocht en daarmee 36,7 miljoen euro opgehaald. Dat de gemeente aandelen Eneco had, heeft te maken met de nutsfunctie die het gemeentelijk energiebedrijf van origine had. Deze functie is een marktfunctie geworden. Deze opbrengst moet goed aangewend worden, zodat toekomstige generaties hier ook profijt van hebben. Daarom wil het CDA Heemstede deze opbrengst reserveren, zodat het alleen kan worden aangewend voor maatregelen in het kader van duurzaamheid.

PvdA:

De PvdA wil de extra inkomsten uit verkoop van de ENECO-aandelen investeren in collectieve verduurzamingsprojecten, de transitie naar nieuwe vormen van energie en publieke voorzieningen (bijvoorbeeld de duurzame renovatie van zwembad Groenendaal of een nieuw toekomstbestendig zwembad).

Coalitieakkoord gemeenteraad 2022 – 2026**Bestemmingsreserve klimaat**

We zetten de Eneco-gelden primair in op klimaat en energie. We hanteren hierbij een duurzaam financieel bestemmingscriterium; de bestedingen zijn voor het invullen van de klimaatopgaven en genereren klimaat-winst gedurende meerdere generaties voor wijken, buurten of groepen Heemstedenaren.

Een deel van deze gelden gebruiken we voor de ambities van dit coalitieakkoord zoals hierboven beschreven. We vragen inwoners mee te denken over innovatieve toepassingen in de energiesector en/of stimuleren van energie aanpassingen van bestaande woningen.

Voorbeelden hiervan zijn overdekte gemeenschappelijke parkeerplaatsen die energie genereren voor de wijk.

Bijlage 4: Reactie Rekenkamer op bestuurlijk wederhoor

Geachte leden van het college van B&W,

Hartelijk dank voor uw bestuurlijke reactie op de aanbevelingen van de rekenkamer, volgend uit het 'Besluitvorming besteding Eneco-gelden'. In lijn met uw reactie, geven wij onze reactie langs de lijnen 'Algemeen' en 'Per aanbeveling'.

Algemeen

U geeft aan dat u zich herkent in het beschreven proces en de conclusies. Dat is mooi, dat betekent dat de inhoud van het rapport voor het college niet ter discussie staat.

Aanbevelingen

1. Besteed aandacht aan het besluitvormingsproces, zeker als het om een groot (eenmalig) bedrag gaat.

U geeft aan dat u zich herkent in het beschreven proces en gaat vervolgens in op de redenen waarom het besluitvormingsproces in uw ogen niet optimaal kon worden doorlopen. In onze beleving reageert u hiermee niet inhoudelijk op de aanbeveling. Een reflectie op het proces is weliswaar goed, maar dient gevolgd te worden door verbeterpunten voor een volgende keer, zeker nu een deel van de Eneco-gelden nog niet is bestemd. Daarbij komt dat de rekenkamer van mening is dat de aangedragen redenen niet voldoende zijn voor een niet optimaal besluitvormingsproces.

Wij vragen het college om te leren van het gelopen proces en dit toe te passen op komende besluitvormingsprocessen, ook als het gaat om het resterende deel van de Eneco-gelden. Wij adviseren de raad om hier met het college over in gesprek te gaan en tevens proactief te komen met voorstellen voor het te lopen proces en de te maken inhoudelijke afwegingen.

2. Geef als raad (dus niet het college) een duidelijk normenkader mee ten behoeve van de bestedingsdoelen en de criteria waaraan de mogelijke bestedingsdoelen moeten voldoen. En maak de afweging op basis van dit normenkader.

U heeft gelijk door te stellen dat deze aanbeveling gericht is op de raad en het college heeft inderdaad een aantal algemene uitgangspunten meegegeven aan de raad met betrekking tot de mogelijke bestedingsdoelen.

Wij vragen de raad om voor het resterende deel van de Eneco-gelden een specifiek kader mee te geven aan het college (en aan zichzelf). Dit kader kan dan dienen om een zorgvuldige en integrale afweging van bestedingsdoelen te maken. In algemene zin dient de raad te beseffen dat zij -naast een controlerende rol- tevens een kaderstellende rol heeft in het duale stelsel. Deze laatste rol wordt weleens vergeten/los toegepast.

3. Betrek de burgers bij de mogelijke bestedingsdoelen van een dergelijk groot (eenmalig) bedrag.

U geeft aan dat burgers op basis van een normenkader betrokken kunnen worden bij het proces, een normenkader dat de raad met de burgers dient te bespreken. Wij vinden dit een teleurstellend antwoord dat ons inziens voorbij gaat aan de verantwoordelijkheid van het college. Dit is niet alleen aan de raad. Het rapport laat zien dat burgers onvoldoende zijn betrokken bij de besteding van de Eneco-gelden.

Het valt ons op dat u de behoefte voelt een kanttekening te maken bij het betrekken van burgers bij besluitvorming. De zin "In het vastgestelde participatiebeleid is participatie over op hoofdlijnen meedenken over mogelijk bestedingsdoelen geen verplichting opgenomen om een participatieplan te schrijven" geeft ons het gevoel dat het college minder belang hecht aan participatie. De rekenkamer wil dit gevoel nader kunnen onderbouwen en overweegt een vervolgonderzoek te doen op het eerder gedane onderzoek naar participatie uit 2021-2022 ('Jeugd en De Nieuwe Route').

Wij vragen het college en raad om te reflecteren op het proces met betrekking tot participatie en te komen met concrete voorstellen voor het betrekken van de burger bij relevante besluiten, waaronder de besteding van de Eneco-gelden. Het normenkader uit aanbeveling 2 kan daar bij helpen. Het gaat echter vooral om de (politieke) wil om serieus werk te maken van participatie.

Van:
Verzonden: dinsdag 20 februari 2024 14:21
Aan: Raadsgriffier Heemstede;
CC:
Onderwerp: Toezegging aan de raad van overzicht Stand Eneco gelden in de algemene reserve
Bijlagen: stand eneco middelen.xlsx

Goedemiddag,

Willen jullie onderstaande beantwoording + het bijgevoegde excel bestand doorsturen aan de raadsleden?

“De raad is een overzicht toegezegd met betrekking tot de stand van de opbrengst uit de verkoop van de aandelen Eneco. In bijgevoegd excel overzicht wordt per jaar het verloop geschetst van de inzet van de uit verkoop van aandelen Eneco verkregen middelen.

De opbrengst bedroeg in totaliteit 36,7 miljoen euro. De raad heeft in eerste instantie besloten dit toe te voegen aan de algemene reserve. Daarna is van dit bedrag door de raad 17,5 miljoen euro bestemd in bestemmingsreserves (WCP 1^e fase 13,1 miljoen en Energietransitie 4,4 miljoen). Tevens is 3,3 miljoen euro ingezet voor de boeterente van vervroegd afgeloste leningen en is 960.000 euro ingezet voor het duurzaam meerjarenonderhoudsplan van de gemeentelijke gebouwen. In totaal resteert dus 14,9 miljoen van de Eneco middelen. Dit restantbedrag is nog steeds onderdeel van de algemene reserve.

Opgemerkt wordt dat van de 17,5 miljoen euro die door de raad via het vormen van bestemmingsreserves is bestemd, per 31 december 2023 nog 17,1 miljoen euro resteert. De bestemmingsreserve WCP dient ter dekking van de afschrijvingskosten van de investeringen in WCP 1^e fase en loopt synchroon met de afschrijving van de investeringen hierin en voor de bestemmingsreserve Energietransitie worden de raad uitvoeringsplannen voorgelegd.”

Alvast bedankt,

Groet,

Overzicht Eneco middelen

Toegevoegd aan de algemene reserve de Eneco middelen (verkoop aandelen)		36.700.000
<hr/>		
Onttrekking 2020		
Onttrokken voor boeterente vervroegd afgeloste leningen BNG	-3.300.000	
<hr/>		
Onttrekkingen 2021		
Wegcategoriseringsplan 1e tranche (WCP)	-13.100.000	
Duurzaam meerjarenonderhoudsplan gebouwen (DMJOP)	-960.000	
		-17.360.000
		<hr/>
		19.340.000
<hr/>		
Onttrekkingen 2022		
Vorming bestemmingsreserve energietransitie		-4.400.000
		<hr/>
Restant Eneco gelden (in de algemene reserve)		14.940.000

Note

Maar: bij het raadsbesluit WCP is aangegeven dat de 2e fase van het WCP kan worden betrokken bij de Eneco -gelden. Dit is echter nog geen besluit.

Amendementen door de raad gemaakt op het WCP 2e tranche	-8.200.000
Totaal WCP 2e fase 2027 - 2031 (NOG GEEN BESLUIT OVER GENOMEN)	-6.700.000
	<hr/>
	-14.900.000

Geprognosticeerde standen per 31 dec 2023 van de uit Eneco gevormde bestemmingsreserves

Wegcategoriseringsplan 1e tranche (WCP)	gestort	13.100.000
Lopende investering (J.Wagenaarlaan/C. Francklaan): voorbereidingskrediet		-317.000
Restant 31 dec 2023		<hr/>
		12.783.000
<hr/>		
Bestemmingsreserve energietransitie		4.400.000
In 2023 lopende projecten		0
Restant 31 dec 2023		<hr/>
		4.400.000
<hr/>		
Duurzaam meerjarenonderhoudsplan		960.000
Onderdeel van onderhoudsplan (basis voor de voorziening onderhoudsfonds woningen en gebouwen)		-960.000
Beschikbaar 31 dec 2023 (*)		<hr/>
		0

* herallocatie is eerst mogelijk als het onderliggende onderhoudsplan wordt aangepast.